

POLSKA FEDERACJA KINOLOGICZNA

Regulamin Egzaminów i Zawodów Psów Towarzyszących 1,2,3 stopnia

Rozdział I

Zasady ogólne

1. Przewodnik wykonuje ćwiczenia z psem stosując się do zasad określonych regulaminem oraz poleceń sędziego i organizatora.
2. Egzaminy i zawody Psów Towarzyszących mają na celu ocenę stopnia wyszkolenia psa i jego zdolności do współpracy z człowiekiem w zakresie posłuszeństwa.
3. Za wykonanie każdego ćwiczenia sędzia przyznaje oceny: doskonałą, bardzo dobrą, dobrą, dostateczną lub niedostateczną oraz przydziela odpowiednią ilość punktów.

Rozdział II

Zasady przeprowadzania egzaminów i zawodów PT

1. Do egzaminu na placu ćwiczeń zgłasza się do sędziego 2 przewodników z psami. Zatrzymują się przed sędzią, meldują chęć startu, podają nazwę psa i swoje nazwiska, Sędzia podchodzi do nich i wita się. Następnie przeprowadza identyfikację psów. Po dokonaniu identyfikacji, sędzia wskazuje jednemu z przewodników miejsce, w którym pies będzie wykonywał ćwiczenia, a drugiemu miejsce, w którym pies będzie czekał. Po całkowitym zakończeniu egzaminu wracają do sędziego meldując zakończenie ćwiczeń. Sędzia omawia ocenę. Przewodnicy schodzą z terenu.
2. Każde ćwiczenie rozpoczyna się i kończy w pozycji wyjściowej tj. przewodnik stoi, pies siedzi przy nodze przewodnika. W trakcie wykonywania ćwiczeń i w przerwach pomiędzy nimi pies musi mieć na szyi zwykłą obrozę względnie łańcuszek.
3. Przewodnik nie może mieć przy sobie żadnych smakołyków ani zabawek dla psa. W ćwiczeniach wykonywanych bez smyczy, smycz powinna być przewieszona przez lewe ramię na prawy bok lub schowana do kieszeni. Przewodnik musi być w stanie w każdej chwili zapiąć psa na smycz.
4. Jeżeli przewodnik pomyli kolejność ćwiczeń, sędzia może na egzaminie ocenić ćwiczenia w innej kolejności, natomiast na zawodach powinien nakazać wykonanie ćwiczeń we właściwej kolejności. Każda komenda dodatkowa powoduje obniżenie oceny o 1pkt w przypadku PT 1 oraz o 2pkt w przypadku PT 2 i PT 3. Na zawodach i egzaminach (PT2, PT3) nie przewiduje się możliwości powtarzania ćwiczeń.
5. Sposób dojścia przewodnika do zostającego psa jest dowolny.
6. Zwroty w tył można wykonywać dowolnie w jeden z następujących sposobów:
  - a) przez prawe ramię
  - b) przez lewe ramię z obróceniem się psa z przewodnikiem bez opuszczania miejsca przy lewej nodze
  - c) przez lewe ramię z obejściem psa za przewodnikiem

7. Przywołania psa są dowolne (z aportem lub bez)

- a) pies obchodzi przewodnika naokoło i siada przy lewej nodze
- b) pies obraca się przed przewodnikiem i bezpośrednio siada przy lewej nodze
- c) pies siada przed przewodnikiem następnie na komendę siada przy lewej nodze przewodnika.

8. Sędzia ocenia wyłącznie wykonane ćwiczenia

9. Komendy dla psa są pojedynczymi, krótkimi słowami używanymi stale, takie same dla tych samych czynności

10. Po zakończeniu pojedynczego ćwiczenia przewodnik może krótko pochwalić psa.

11. Po zakończeniu ćwiczeń przez psa, sędzia omawia wykonanie ćwiczenia. Ocena przyznana przez sędziego jest ostateczna i nieodwołalna. O obniżeniu oceny w poszczególnych ćwiczeniach decyduje sędzia uwzględniając m.in. przypadki:

- a) wpływania na psa niedozwolonymi metodami (doping);
- b) załatwiania się psa w czasie ćwiczeń;
- c) opieszałego wykonywania poleceń;
- d) przekroczenia ilości dozwolonych komend dodatkowych;
- e) zatrzymywania się i myszkowanie psa po ziemi w czasie wykonywania ćwiczenia;
- f) siłowego wymuszania na psie pożądanego zachowań
- g) innych błędów nie wymienionych powyżej

12. Przypadki podlegające dyskwalifikacji

- a) PT1- nie podporządkowanie się przewodnikowi psa po czwartej dodatkowej komendzie
- b) PT2- nie podporządkowanie się przewodnikowi psa po trzeciej dodatkowej komendzie
- c) PT3- nie podporządkowanie się przewodnikowi psa po drugiej dodatkowej komendzie
- d) opuszczenie przez psa terenu wyznaczonego do ćwiczeń
- e) nie panowanie nad psem, bądź udeżenie go
- f) agresywne zachowanie się psa w stosunku do innych zwierząt bądź ludzi
- g) niesportowe zachowanie się przewodnika psa

13. Oceny przyznawane są według skali ocen, gdzie oceny za poszczególne ćwiczenia jak i za całość występu odpowiadają procentowej ilości maksymalnie możliwych do zdobycia punktów.

- a) ocena doskonała: 96% - 100%
- b) ocena bardzo dobra: 90% - 95%

c) ocena dobra: 80% - 89%

d) ocena dostateczna: 70% - 79%

e) ocena niedostateczna: 0 – 69%

Maksymalną ilością punktów możliwych do zdobycia na każdym egzaminie jest 200.

Tabela ocen:

Max. ilość punktów	10	15	20	30	40	200
doskonała	10	14,5-15	19,5-20	29-30	38,5-40	192-200
b. dobra	9-9,5	13,5-14	18-19	27-28,5	36-38	180-191
dobra	8-8,5	12-13	16-17,5	24-23,5	32-35,5	160-179
dostateczna	7-7,5	10,5-11,5	14-15,5	21-23,5	28-31,5	140-159
nie dost.	0-6,5	0-10	0-13,5	0-20,5	0-27,5	0-139

12. Z przeprowadzonych egzaminów i zawodów należy sporządzić protokół, który musi być podpisany przez sędziego prowadzącego.

13. Wszyscy uczestnicy egzaminów, zawodów oraz mistrzostw otrzymują potwierdzenie wraz z podanym wynikiem.

Rozdział III

Stopnie i opisy ćwiczeń

1. Stopnie

a) PT1 - przeznaczony dla psów początkujących (przeprowadza się wyłącznie egzaminy)

b) PT2, PT3 - stopnie zaawansowane (przeprowadza się egzaminy i zawody)

2. Zasady przejścia pomiędzy stopniami

a) prawo do startu w PT2 uzyskuje pies po zdaniu egzaminu PT1 na ocenę dobrą lub wyższą

b) prawo do startu w PT3 uzyskuje pies po dwóch egzaminach PT2 lub jednym zaliczonym egzaminie i jednym wyniku na zawodach na ocenę dobrą lub wyższą

2. Opisy ćwiczeń

A. Pies Towarzyszący 1 stopnia

1. Chodzenie przy nodze na smyczy 20pkt (krokiem 10pkt., biegiem 10pkt.)

Komendy: noga, siad

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej. Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z

psem przy nodze, na luźno trzymanej smyczy w lewej ręce na wyznaczonej trasie o długości około 30 kroków. Komendy można wydać przy ruszaniu, zwrotach i zatrzymaniu. Po przejściu 10 kroków przewodnik wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 10 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 10 krokach wykonuje zwrot w tył i zatrzymuje się, a pies siada. Tą samą drogą przewodnik wraca z psem niezbyt szybkim biegiem do miejsca startu, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przybyciu do miejsca startu wykonuje w tył zwrot, zatrzymuje się, a pies siada -(wolno dać komendę). Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec trzymając bark przy nodze przewodnika. Przewodnik nie powinien zmieniać tempa marszu na prostych i przy zwrotach. Ręce powinny być trzymane w sposób naturalny.

2. Chodzenie przy nodze bez smyczy 40pkt (krokiem 20pkt., biegiem 20pkt.)

Komendy: noga, siad

Przewodnik odpina siedzącemu psu smycz i chowa ją do kieszeni lub przewiesza przez lewe ramię na prawy bok. Następnie przyjmuje pozycję wyjściową i wykonuje ćwiczenie analogicznie jak „chodzenie przy nodze przewodnika na smyczy”. Ocenę obniżają: Wyprzedzanie, odsuwanie się psa na bok, zostawanie z tyłu, siadanie zbyt wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu i zwrotach, doping, presja wywierana na psa.

3. Przywołanie psa 10pkt

Komendy: zostań, komenda do przywołania.

Komendy słowne mogą być powiązane z krótkim gestem. Ćwiczenie rozpoczyna się w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej (można wydać komendę) i odchodzi od niego na odległość 10 kroków, zatrzymuje się i odwraca w stronę psa. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą słowną i/lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej, jak najkrótszą drogą przybiec do przewodnika. Komenda do przywołania może być połączona z imieniem psa, ale tak, by nie sprawiało to wrażenia dwóch oddzielnych komend. Ocenę obniżają: Wolny bieg, siadanie niedokładne, wolne lub z ociąganiem się, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, doping, przemieszczenie się psa o mniej niż 3 długości, samowolne zmiany pozycji zostającego psa. Jeżeli pies przemieścił się z miejsca zostawania o więcej niż 3 długości należy przyznać ocenę niedostateczną. Ćwiczenie jest nie zaliczone -0pkt, jeżeli pies nie zostaje do zawołania lub po zawołaniu pobiegnie w inne miejsce niż do przewodnika.

4. Przynoszenie własnego przedmiotu 30pkt

Komendy: aport, komenda do przywołania, daj

Komendy słowne aport, do mnie lub noga mogą być powiązane z krótkim gestem. Przewodnik wyrzuca przed siebie własny przedmiot na odległość ok. 10 kroków (pies powinien w tym czasie siedzieć przy nodze). Aportem nie mogą być zabawki, do których można włożyć smakołyk. Przewodnik wysyła psa przedmiot komendą aport. Pies powinien szybko, najkrótszą drogą pobiec do przedmiotu, podnieść go i na następną komendę do przywołania najkrótszą drogą, szybko go przynieść. Komenda do powrotu może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu. Dopuszczalne jest dopingowanie psa do przyniesienia przedmiotu. Po powrocie z aportem pies powinien na komendę usiąść i oddać go przewodnikowi. Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół. Ocenę obniżają: Powolny bieg, błędy w podjęciu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się nim, gryzienie, błędy w siadaniu przy

przewodniku i w zakończeniu ćwiczeń. Za wykonanie ćwiczenia z dopingiem do powrotu można przyznać maksimum ocenę dostateczną (maks. 23,5pkt) Dla uzyskania oceny pozytywnej aport musi być przyniesiony na co najmniej 3 kroki przed przewodnika. Jeżeli pies nie podjął aportu lub z nim odbiegnie należy przyznać 0 punktów.

5. Zmiany pozycji waruj - siad 10 + 10 20pkt

Komendy: zostań, waruj, siad

Komendy słowne mogą być powiązane z krótkim gestem. Przewodnik pozostawia psa w pozycji siad, może dać komendę zostań i odchodzi od psa na 3 – 5 kroków. Po zatrzymaniu się robi zwrot do psa i na znak sędziego daje komendy do zmian pozycji waruj /siad. Po zakończeniu zmian pozycji przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Ocenę obniżają: samowolna zmiana pozycji, opieszale wykonanie ćwiczenia. Za nie wykonany element ćwiczenia odlicza się 10pkt. Jeśli pies nie przyjmie żądanej pozycji przewodnik wraca do psa i daje komendę w celu uzyskania tej pozycji, poczym oddala się i kontynuuje ćwiczenie. Jeśli pies przyjmie żądaną pozycję po dojściu przewodnika, traci punkty wyłącznie za nie zaliczenie tej pozycji (10pkt), jeśli nie przyjmie żadnej pozycji – nie zalicza się całego ćwiczenia (0pkt). Jeżeli pies przesunie się więcej niż o 3 swoje długości ocena niedostateczna (13,5pkt).

6. Bieganie na komendę i przywołanie 20pkt

Komendy: biegaj, komenda do przywołania, siad

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej. Na polecenie sędziego przewodnik zaczyna maszerować z psem przy nodze, bez smyczy. Po około 10 krokach daje komendę biegaj - pies powinien oddalić się na odległość co najmniej 5 kroków. Można wskazać kierunek ręką. Jeśli pies nie oddala się, przewodnik może po przejściu kilku kroków powtórzyć komendę biegaj. Gdy pies odbiegł, przewodnik może zmienić kierunek ruchu. Po odbiegnięciu psa, po kilku sekundach na komendę do przywołania pies wraca do przewodnika. Przewodnik wołając psa może stać lub iść:

a)po powrocie do stojącego przewodnika pies powinien usiąść.

b)gdy pies podchodzi do idącego przewodnika, ten po kilku krokach zatrzymuje się, a pies siada.

W obu przypadkach wolno dać komendę siad. Po zakończeniu tego ćwiczenia przewodnik przypina psu smycz. Ocenę obniżają: Wolne przychodzenie, dodatkowe komendy, niedokładne wykonanie. Nie odbiegnięcie psa na co najmniej 3 kroki: ocena ćwiczenia 0pkt. Jeżeli przewodnik zwiększa odległość od psa zmianą kierunku marszu, można przyznać maks. ocenę bardzo dobrą.

7. Badanie uzębienia psa 10pkt

Komendy: siad, badanie.

Przewodnik z psem przy nodze, na smyczy podchodzi do sędziego, zatrzymuje się i sadza psa przy nodze. Wolno dać komendę siad. Następnie na polecenie sędziego przewodnik może dać psu komendę badanie i rozchyła wargi psa najpierw z przodu pokazując zgryz, a następnie fagle z obu boków pokazując zęby przedtrzonowe. Pies powinien umożliwić to bez żadnego protestu. Ocenę obniżają: Próby uniknięcia pokazania uzębienia, lęk, niespokojne zachowanie się psa podczas badania według uznania sędziego w zależności od ich intensywności..

8. Pozostawanie w pozycji siad 20pkt

Komendy: siad, zostań

Na polecenie sędziego przewodnik udaje się z psem na smyczy na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się dając psu komendę siad, wtedy pies powinien niezwłocznie usiąść. Przewodnik odpina psu smycz, może dać komendę zostań i odchodzi na odległość 10 kroków, po czym zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie może podchodzić do psa. Przy psie nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego przewodnik wraca do psa i staje z jego prawej strony. Sędzia daje sygnał do powrotu, gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy chodzenie przy nodze bez smyczy. Ocenę obniżają: doping, podejście psa do nadchodzącego przewodnika. Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 3 swoje długości przed zakończeniem ćwiczenia nr 1 (chodzenie przy nodze na smyczy) przez innego psa, ćwiczenie należy ocenić na 0pkt. Ocena niedostateczna (maks. 13,5pkt) jeżeli pies oddali się od miejsca zostawiania o więcej jak 3 swoje długości w trakcie ćw. nr 2. Ocena dobra (maks. 17,5pkt) jeżeli pies zmieni pozycję.

9. Pozostawanie w pozycji waruj 20pkt

Komendy: waruj, zostań siad

Na polecenie sędziego przewodnik daje siedzącemu psu komendę waruj a następnie może dać komendę zostań i odchodzi od psa na odległość 10 kroków, zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie może podchodzić do psa. Przy zostającym psie nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego, które daje się gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy ćwiczenie pokazywanie uzębienia, przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i po 2-3 sekundach daje komendę by pies usiadł. Ocenę obniżają: doping, podejście psa do nadchodzącego przewodnika. Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 3 swoje długości przed zakończeniem bieganina na komendę (ćw. nr 6) przez drugiego psa, ćwiczenie należy ocenić na 0pkt. Ocena niedostateczna (maks. 13,5pkt): jeżeli pies oddali się od miejsca zostawiania o więcej jak 3 swoje długości w trakcie ćwiczenia nr 7. Ocena dobra (maks. 17,5pkt) jeżeli pies zmieni pozycję.

10. Wrażenie ogólne 10pkt

Wrażenie ogólne oceniane jest przez sędziego na podstawie chęci psa do współpracy z przewodnikiem i kontaktu z nim, co wyraża się: szybkością reagowania psa na komendy i ruch przewodnika (z uwzględnieniem wielkości psa i możliwości fizycznych rasy), skupieniem psa na przewodniku, stylem pracy psa - sposobem zachowania przewodnika, ukrytego dopingowania psa. Pies powinien cały czas być podporządkowany, nie oddalać się samowolnie od przewodnika. Na ocenę doskonałą pies powinien pracować radośnie i chętnie, nie wykazywać oznak niechęci, stresu, obawy przed przewodnikiem. Pies sprawiający wrażenie wystraszonego, bojący się kontaktu z przewodnikiem powinien otrzymać ocenę niedostateczną. Jeśli przewodnik wywiera presję fizyczną wobec psa należy przyznać 0 punktów.

B. Pies Towarzyszący 2 stopnia

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy 30pkt

Komendy: noga

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy około 45 kroków na wyznaczonej trasie. Komendy można wydać przy ruszaniu i zwrotach. Po przejściu 15 kroków

przewodnik wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 15 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 15 krokach wykonuje zwrot w tył w jednej linii i zatrzymuje się, a pies siada przy nodze. Tą samą drogą przewodnik wraca z psem niezbyt szybkim biegiem do miejsca startu, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przyjsciu do miejsca startu wykonuje w tył zwrot i zatrzymuje się, a pies siada bez komendy przy nodze. Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec trzymając bark przy nodze przewodnika. Przewodnik nie powinien zmieniać tempa marszu na prostych i przy zwrotach. Ręce powinny być trzymane w sposób naturalny. Obniżają ocenę: Wyprzedzanie, odsuwanie się na bok, zostawanie z tyłu, siadanie wolne lub z ociąganiem się, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, doping, brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu i zwrotach, presja wywierana na psa.

2. Przywołanie z zatrzymaniem 20pkt

Komendy: siad, komenda do przywołania, stój.

Ćwiczenie rozpoczyna się w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej i odchodzi od niego na odległość 30 kroków, zatrzymuje się i odwraca w stronę psa. Na następne polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą i/lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej, najkrótszą drogą biec do przewodnika. Gdy pies przebiegnie połowę dystansu przewodnik daje komendę „ stój „ która może być połączona z krótkim gestem. Pies powinien niezwłocznie stanąć. Następnie na polecenie sędziego również komendą słowną i/lub znakiem optycznym przywołuje psa. Powinien on jak najszybciej najkrótszą drogą przybiec do przewodnika i usiąść. Ocenę obniżają: wolny bieg, siadanie niedokładne, wolne lub z ociąganiem się, dodatkowe komendy, pomoc słowna lub fizyczna. Nie przyjęcie pozycji „ stój „ lub przyjęcie jej na dystansie większym niż 3 długości psa - ocena niedostateczna (maks. 13,5pkt). Jeżeli pies nie zatrzyma się ćwiczenie jest nie zaliczone 0pkt.

3. Aportowanie własnego koziołka drewnianego 30pkt

Komendy: (aport, komenda do przywołania, daj,)

Przewodnik przynosi aport na początku ćwiczeń i odkłada go we wskazanym miejscu. Na początku tego ćwiczenia udaje się po aport w sposób dowolny (z psem lub bez psa). Ćwiczenie rozpoczyna się w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik rzuca aport na odległość około 10 kroków. Aportem jest koziołek drewniany dostarczony przez przewodnika. Pies w czasie rzutu powinien spokojnie siedzieć przy nodze przewodnika. Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do przyniesienia. Pies powinien szybko, najkrótszą drogą pobiec po przedmiot, podnieść go i na następną komendę do przywołania szybko go przynieść. Komenda do powrotu może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu. Po powrocie z aportem pies powinien na komendę daj oddać aport. Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać aport w prawej ręce opuszczonej w dół. Obniżają ocenę: Powolny bieg, błędy w podjęciu aportu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, niewłaściwe trzymanie aportu, zerwanie się psa po aport zanim przewodnik wyda komendę, błędy w siadaniu przed przewodnikiem lub przy nodze. Za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na co najmniej 2 kroki należy przyznać 0 punktów.

4. Skok przez przeszkodę 20pkt

Komendy: przeszkoda, komenda do przywołania. Komenda słowna przeszkoda może być powiązana z krótkim gestem.

Ćwiczenie rozpoczyna się w odległości 3 m przed przeszkodą po stronie wskazanej przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do skoku sam pozostając w miejscu rozpoczęcia ćwiczenia. Gdy pies przeskoczy, przewodnik może dać komendę do skoku powrotnego i następną komendą przywołującą psa, na którą pies powraca do przewodnika. O wysokości przeszkody decyduje sędzia – wybierając ją indywidualnie dla każdego psa spośród 3 wysokości – 30, 50, 70 cm (wysokość najbardziej zbliżona do wysokości psa w kłębie). Szerokość przeszkody to 90 - 150 cm. Wykonanie skoku tylko za przeszkodę: ocena niedostateczna. Muśnięcie przeszkody każdorazowo 1pkt minus, otarcie się o przeszkodę każdorazowo 2pkt minus. Niewykonanie skoku – należy przyznać 0pkt. Inne błędy; obniżenia oceny w/g uznania sędziego.

5. Zmiany pozycji stój/siad/waruj 30pkt (10/10/10)

Komendy: siad, waruj, stój

Komendy słowne do zmiany pozycji na odległość mogą być powiązane z krótkim gestem. Sędzia ustala dla całego egzaminu jednakową kolejność zmian pozycji – łącznie 3 zmiany. Bezpośrednio przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik może poprosić sędziego o przypomnienie kolejności zmian pozycji. Zmiany pozycji pies wykonuje przy znaczniku, względem którego nie powinien w trakcie wykonywania zmian pozycji przesunąć się więcej niż o 2 swoje długości. Przewodnik odchodzi od psa na 10 kroków. Po zatrzymaniu odwraca się do psa. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendy do przyjęcia odpowiednich pozycji. Po zakończeniu zmian pozycji przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Jeżeli pies jest w pozycji innej niż siad, na polecenie sędziego daje komendę siad. Jeśli pies nie przyjmie żądanej pozycji po wydaniu dodatkowej komendy przewodnik wraca do psa i daje komendę żeby uzyskać żadaną pozycję, po czym odchodzi i kontynuuje ćwiczenie. Jeśli pies przyjmie żadaną pozycję po dojściu przewodnika, traci punkty wyłącznie za nie zaliczenie tej pozycji (10pkt), jeśli nie przyjmie żadnej pozycji – ocena ogólna: 0pkt. Ocenę obniżają: Samowolna zmiana pozycji, opieszale wykonanie ćwiczenia. Za nie wykonany element ćwiczenia odlicza się 10pkt. Jeżeli pies przesunie się o więcej jak 2 swoje długości niezależnie od kierunku można przyznać maks. ocenę niedostateczną – 20,5pkt.

6. Stój w marszu i powrót do psa 15pkt

Komendy: noga, stój

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu komendę stój i sam kontynuuje marsz. Pies powinien niezwłocznie zatrzymać się w pozycji stojącej, przy czym przewodnik nie może zmienić tempa marszu ani obejrzeć się. Po odejściu na odległość 20 kroków przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik powraca do psa i staje po jego prawej stronie. Pies nie dostaje komendy siad. Obniżają ocenę: Pomoc przewodnika, dodatkowe komendy, wykonanie przez psa kilku kroków po usłyszeniu komendy a przed zatrzymaniem się przewodnika. Jeżeli pies przyjmie inną pozycję niż „stój”; przewodnik obejrzy się odchodząc, można przyznać maks. ocenę niedostateczną – 10pkt. Jeżeli pies nie został -0pkt, przewodnik wraca do punktu wyjścia i rozpoczyna następane ćwiczenie

7. Siad w marszu i powrót do psa 15pkt

Komendy: noga, siad

Przewodnik rozpoczyna ćwiczenie bezpośrednio po zakończeniu ćwiczenia poprzedniego. Na znak sędziego rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu komendę siad i sam kontynuuje marsz. Pies powinien niezwłocznie usiąść, przy czym przewodnik nie

może zmienić tempa marszu ani obejrzeć się. Po odejściu na odległość 20 kroków przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik powraca do psa i staje po jego prawej stronie. Ocenę obniżają: Pomoc przewodnika, dodatkowe komendy, powolne siadanie. Jeżeli pies przyjmie inną pozycję niż „siad”, przewodnik obejrzy się odchodząc, można przyznać ocenę niedostateczną - maks. 10pkt. Jeżeli pies nie został -0pkt, przewodnik wraca do punktu wyjścia i rozpoczyna następne ćwiczenie.

8. Waruj w marszu i przywołanie 20pkt

Komendy: noga, waruj, komenda do przywołania.

Przewodnik stoi po prawej stronie siedzącego lub stojącego psa (po zakończeniu poprzedniego ćwiczenia). Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze. Po przejściu ok. 10 kroków daje psu komendę waruj i sam kontynuuje marsz. Pies powinien niezwłocznie zawarować, przy czym przewodnik nie może zmienić tempa marszu ani obejrzeć się. Po odejściu na odległość 20 kroków przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik przywołuje psa komendą. Ocenę obniżają: Pomoc przewodnika, dodatkowe komendy, powolne wykonywanie ćwiczeń. Jeżeli pies przyjmie inną pozycję niż „waruj”, lub przewodnik obejrzy się odchodząc, należy przyznać maks. ocenę niedostateczną – 13,5pkt. Jeżeli pies nie został -0pkt.

9. Pozostawanie w pozycji siad 10pkt

Komendy: siad, zostań

Na polecenie sędziego przewodnik udaje się z psem na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się pies powinien niezwłocznie usiąść i odchodzi na odległość 20 kroków (może dać komendę zostań) po czym zatrzymuje się pozostając tyłem do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie wolno mu odwrócić głowy ani podchodzić do psa. Przy psie nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego przewodnik wraca do psa i staje z jego prawej strony. Sędzia daje sygnał do powrotu, gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy ćwiczenie nr 3 (aportowanie). Ocenę obniżają: doping do i inne w/g uznania sędziego. Ocena niedostateczna (maks. 6,5pkt): a) pies zmieni pozycję; b) opuści miejsce zostawiania o więcej jak 2 swoje długości po zakończeniu ćwiczeń przez drugiego psa, w trakcie podchodzenia przewodnika. 0pkt -Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 2 swoje długości przed zakończeniem ćwiczenia nr 3 przez innego psa..

10. Pozostawanie w pozycji waruj 10pkt

Komendy: waruj, zostań, siad

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę waruj i odchodzi (może dać komendę zostań) na odległość 20 kroków, po czym zatrzymuje się pozostając tyłem do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie wolno mu odwrócić głowy ani podchodzić do psa. Przy zostającym psie nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie, które sędzia daje gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy ćwiczenie nr 8 (waruj z marszu), przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i na polecenie sędziego daje komendę by pies usiadł. Ocenę obniżają: doping do zostawiania, i inne wg uznania sędziego. Ocena niedostateczna: - pies przesunie się z miejsca zostawiania o więcej jak 2 swoje długości po zakończeniu ćwiczeń przez drugiego psa, w trakcie podchodzenia przewodnika. 0pkt – Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 2 swoje długości przed zakończeniem ćwiczeń przez drugiego psa.

C. Pies Towarzyszący 3 stopnia

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy 20pkt

Komendy: noga

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy około 45 kroków na wyznaczonej trasie. Komendę noga można wydać tylko przy ruszaniu. Po przejściu 15 kroków przewodnik wykonuje zwrot w prawo lub w lewo. Kierunek pierwszego zwrotu określa sędzia dla całych zawodów. Następny zwrot przewodnik wykonuje znów po 15 krokach, w odwrotnym kierunku, a po dalszych 15 krokach zwrot w tył w jednej linii i zatrzymuje się, a pies siada (bez komendy). Na polecenie sędziego przewodnik wraca tą samą drogą z psem niezbyt szybkim biegiem do drugiego pachołka, ostatnią prostą po zwrocie pokonuje wolnym krokiem. Po przyjsciu do miejsca startu przewodnik wykonuje w tył zwrot, zatrzymuje się, a pies siada bez komendy. Następnie na znak sędziego przewodnik z psem przechodzą dwukrotnie przez grupę 3 – 5 wolno poruszających się po okręgu osób. Przewodnik musi obejść jedną osobę z prawej i jedną z lewej strony wykonując „ósemkę”, następnie zatrzymać się w środku grupy jeden raz, a pies powinien bez komendy usiąść przy nodze. Następnie przewodnik z psem wychodzi z grupy i wraca do miejsca startu. Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec trzymając bark przy nodze przewodnika. Przewodnik nie powinien zmieniać tempa marszu na prostych i przy zwrotach. Ręce powinny być trzymane w sposób naturalny. Obniżają ocenę: wyprzedzanie, odsuwanie się na bok, zostawanie z tyłu, siadanie wolne lub z ociąganiem się, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu i zwrotach, presja wywierana na psa. Ugryzienie człowieka przy przechodzeniu przez grupę lub ucieczka przed grupą – dyskwalifikacja.

2. Przywołanie z zatrzymaniem waruj 20pkt

Komendy: siad, komenda do przywołania, waruj

Ćwiczenie rozpoczyna się, w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej i odchodzi od niego na odległość 35 kroków, zatrzymuje się i odwraca w stronę psa. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą słowną lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej, najkrótszą drogą biec do przewodnika. Gdy pies przebiegnie połowę dystansu przewodnik daje komendę waruj, która może być połączona z krótkim gestem. Pies powinien niezwłocznie zawarować. Następnie, na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa również komendą słowną lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej, najkrótszą drogą przybiec do przewodnika i usiąść. Obniżają ocenę: Wolny bieg, siadanie i warowanie niedokładne, wolne lub z ociąganiem się, dodatkowe komendy, powolne przyjęcie pozycji waruj, pomoc komendami lub fizyczna. Nie przyjęcie pozycji waruj, lub przyjęcie jej na dystansie większym niż 2 długości psa: ocena niedostateczna (maks. 13,5pkt). Jeżeli pies nie zatrzyma się ćwiczenie jest nie zaliczone (0pkt).

3. Aportowanie koziołka obcego 15pkt

Komendy: aport, komenda do przywołania, daj

Przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik idzie po przygotowany przez organizatora aport sam lub z psem. Ćwiczenie rozpoczyna się w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik rzuca aport na odległość około 10 kroków. Aportem jest koziołek drewniany wybrany przez przewodnika spośród koziołków o wagach ok. 650 g, 450 g, 200g dostarczonych przez organizatora. Pies w czasie rzutu powinien spokojnie siedzieć przy nodze przewodnika. Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do przyniesienia. Pies powinien szybko, najkrótszą drogą pobiec po przedmiot, podnieść go i na

następną komendę do przyniesienia również najkrótszą drogą, szybko go przynieść. Komenda do powrotu może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu. Po powrocie z aportem pies musi przybiec jak najkrótszą drogą do przewodnika i usiąść, na komendę daj oddać aport. Przewodnik może dać psu komendę daj po 2-3 sekundach od chwili, gdy pies usiądzie z aportem. Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół. Obniżają ocenę: Powolny bieg, błędy w podjęciu aportu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, nie trzymanie aportu za środek, zerwanie się psa po aport zanim przewodnik wyda komendę, błędy w zakończeniu ćwiczeń. Za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na co najmniej 1 krok należy przyznać 0 punktów.

4. Aportowanie koziołka obcego przez przeszkodę 15pkt

Komendy: (przeszkoda, aport, komenda do przywołania, daj,)

Ćwiczenie rozpoczyna się, w odległości 3 m przed przeszkodą po stronie wskazanej przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik rzuca aport na odległość około 10 kroków tak, by aport znalazł się po drugiej stronie przeszkody. Rzut nie może być powtórzony. Następnie, na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do skoku przez przeszkodę sam pozostając w miejscu rozpoczęcia ćwiczenia. Pies w czasie rzutu powinien spokojnie siedzieć przy nodze przewodnika. Komenda do skoku powinna być wydana, gdy koziołek nieruchomo leży na ziemi. Komenda aport może być wydana najpóźniej po zakończeniu skoku. Pies po przeskoczeniu powinien szybko, najkrótszą drogą, pobiec po koziołek i podjąć go. Następnie można przywołać psa komendą na co pies powraca do przewodnika skacząc powtórnie i siada a na komendę daj wydaną po 2-3 sekundach oddaje aport. Komenda przywołująca może być połączona z komendą do przeskoku powrotnego i może być wydana dopiero, gdy pies trzyma aport. Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać go w prawej ręce opuszczonej w dół. Aportem jest koziołek drewniany wybrany przez przewodnika spośród koziołków o wagach ok. 650 g, 450 g, 200 g dostarczonych przez organizatora. O wysokości przeszkody decyduje sędzia, wybiera ją indywidualnie dla każdego psa spośród 3 wysokości – 30, 50, 70 cm (najbardziej zbliżoną do wysokości psa w kłębie). Szerokość płotka 90-150cm. Ocenę obniżają: Powolny bieg, błędy w podjęciu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, nie trzymanie aportu w środku, zerwanie się psa po aport zanim przewodnik wyda komendę, błędy w siadaniu przy nodze lub przed przewodnikiem i zakończeniu ćwiczeń. 0pkt przyznaje się za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na odległość 1 kroku, za podanie komendy do przyniesienia po skoku oraz nie przeskoczenie przeszkody. Ocenę niedostateczną (maks. 10pkt) przyznaje się za: - pokonanie przeszkody w jedną stronę i przyniesienie aportu; - pokonanie przeszkody w obie strony bez przyniesienia aportu; za zmianę pozycji przewodnika po daniu pierwszej komendy do skoku. Za muśnięcie przeszkody przy skoku obniża się ocenę 1pkt. za każdym razem, za otarcie przy przeskoku każdorazowo 2pkt.

5. Rozpoznanie i przyniesienie własnego koziołka 20pkt

Komendy siad, szukaj lub aport, komenda do przywołania, daj.

Ćwiczenie rozpoczyna się w odległości 10 kroków od miejsca gdzie uprzednio rozłożono 5 – 7 „koziołków” wzdłuż kierunku wybiegania psa lub w linii poprzecznej. Sposób rozłożenia aportów ustala sędzia. Na polecenie sędziego przewodnik zostawia psa w pozycji siedzącej, przodem do aportów i kładzie własny „koziołek” między już rozłożone. Następnie przewodnik wraca do psa. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę do szukania wysyłając go w kierunku przedmiotów (nie można wskazać kierunku ręką, ani dać ręki do nawęszania). Pies powinien na komendę pobiec do leżących przedmiotów, obwąchać je, a po samodzielnym rozpoznaniu podnieść i przynieść własny

„koziołek”. Komenda do powrotu psa może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu. Maksymalny czas wykonywania ćwiczenia – 30 sek. od dania komendy. Po powrocie z aportem pies powinien, na komendę, dać oddać aport. Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół. Podjęcie obcego aportu, odłożenie go i przyniesienie właściwego – maks. ocena dobra. Podjęcie kilku obcych aportów, odłożenie ich i przyniesienie właściwego – ocena maks. niedostateczna. Gdy pies wyjął swój aport z szeregu, lecz nie przyniósł go – ocena niedostateczna (0-13,5pkt). Ocenę obniżają: powolne wykonanie ćwiczenia, błędy w podjęciu własnego aportu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, trzymanie aportu nie w środku, błędy w siadaniu przed przewodnikiem lub przy nodze i zakończeniu ćwiczeń. Jeżeli przewodnik zmieni miejsce stania w czasie wykonywania ćwiczenia – ocena maks. niedostateczna. Przyznaje się 0pkt za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na odległość 1 kroku.

6. Zmiany pozycji stój/siad/waruj (3x10pkt) 30pkt

Komendy: zostań, stój, siad, waruj

Komendy do zmiany pozycji na odległość mogą być słowne lub krótkimi gestami. Sędzia ustala dla całego egzaminu jednakową kolejność zmian pozycji – łącznie 3 zmiany. Bezpośrednio przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik może poprosić sędziego o przypomnienie kolejności zmian pozycji. Zmiany pozycji pies wykonuje przy znaczniku, względem którego nie powinien w trakcie wykonywania zmian pozycji przesunąć się więcej niż o jedną swoją długość. Przewodnik odchodzi od psa na 20 kroków. Po zatrzymaniu odwraca się do psa. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendy do przyjęcia odpowiednich pozycji (w ustalonej kolejności). Po zakończeniu zmian pozycji przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Jeżeli pies jest w pozycji innej niż siad, na polecenie sędziego po 2-3 sekundach przewodnik daje komendę siad. Ocenę obniżają: samowolna zmiana pozycji, opieszale wykonanie ćwiczenia. Za nie wykonany element ćwiczenia odlicza się 10pkt. Jeśli pies nie przyjmie żądanej pozycji po wydaniu 1 dodatkowej komendy przewodnik wraca do psa i daje komendę, żeby uzyskać żądaną pozycję, po czym oddala się i kontynuuje ćwiczenie. Jeśli pies przyjmie żądaną pozycję po powrocie przewodnika, traci punkty wyłącznie za nie zaliczenie tej pozycji (10pkt), jeśli nie przyjmie żadnej pozycji – ocena 0pkt. Przesunięcie się psa o więcej niż 1 swoją długość niezależnie od kierunku – ocena maks. niedostateczna – 20,5pkt.

7. Stój, siad, waruj z marszu 30pkt

Komendy: noga, stój, siad, waruj.

Sędzia ustala na początku zawodów jednakową kolejność wykonywania ćwiczeń stój, siad, waruj. Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze w linii prostej. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu pierwszą ustaloną komendę i sam kontynuuje marsz bez zatrzymywania się, zmiany tempa i oglądania się na psa. Pies powinien niezwłocznie przyjąć wskazaną pozycję. Po odejściu na odległość 10 kroków przewodnik, nie odwracając się do psa, daje psu komendę do przyjścia do nogi, na co pies powinien jak najszybciej najkrótszą drogą podbiec do przewodnika i rozpocząć marsz przy nodze. Gdy pies dobiegnie do przewodnika, kolejne ćwiczenia wykonuje się w taki sam sposób, bez zatrzymywania się. Ćwiczenie kończy się zatrzymaniem przewodnika i psa w postawie wyjściowej. Ocenę obniżają: Pomoc przewodnika, opieszale wykonanie ćwiczenia, zmiana pozycji, niedokładne podbieganie do nogi, samowolne podchodzenie do przewodnika. Za przyjęcie przez psa innej pozycji niż wymagana, dodatkową komendę, obejrzenie się przewodnika odlicza się 5pkt. (za każdy element ćwiczenia). Za nie zatrzymanie się psa odlicza się 10pkt dla każdego elementu.

8. Wysyłanie naprzód z warowaniem 20pkt

Komendy: noga, naprzód, waruj, siad

Komenda słowna do wysyłania naprzód może być powiązana z gestem. Może to być jeden krótki gest lub przewodnik może trzymać uniesioną rękę tak długo, aż pies się położy. Powtarzanie gestu jest dodatkową komendą. Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy, w wyznaczonym kierunku w linii prostej. Po 10 krokach przewodnik daje psu komendę do wybiegnięcia naprzód i zatrzymuje się. Pies musi oddalić się w linii prostej, w szybkim tempie na odległość około 30 kroków. Następnie przewodnik na znak sędziego daje komendę do warowania, którą pies musi natychmiast wykonać. Pies może położyć się w dowolnym kierunku. Na polecenie sędziego przewodnik udaje się do psa i staje po jego prawej stronie. Na kolejne polecenie sędziego przewodnik daje komendę by pies usiadł. Ocenę obniżają: Błędy w wykonaniu, bieg przewodnika z psem, nie zatrzymanie się przewodnika, wolne wybieganie, wyraźne odchylenie kierunku na bok, za małą odległość, położenie się z ociąganiem lub zbyt wczesne, bez komendy; niespokojne leżenie, przedwczesne wstanie w końcówce ćwiczenia.

9. Szczekanie na komendę 10pkt

Komendy: głos, waruj, siad.

Ćwiczenie rozpoczyna się w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę głos. Pies powinien natychmiast zaszczeć więcej niż jeden raz, a następnie na komendę waruj wydaną przez przewodnika - zawarować. Na znak sędziego przewodnik daje psu komendę siad, na co pies powinien niezwłocznie usiąść. Ocenę obniża mało intensywne szczekanie psa, wolne warowanie, wolne siadanie, dodatkowe komendy. Jeżeli pies nie zaszczeć po 2 dodatkowych komendach – 0pkt.

10. Pozostawanie w pozycji siad 10pkt

Komendy: siad.

Na polecenie sędziego przewodnik udaje się z psem na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się na co pies powinien niezwłocznie usiąść. Przewodnik odchodzi nie oglądając się do przygotowanej kryjówki, w której jest dla psa niewidoczny. Przy psie nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego po upływie 2 minut przewodnik wraca do psa i staje z jego prawej strony. Czas liczy się od momentu zniknięcia przewodnika z pola widzenia psa. Ocenę obniżają: Brak koncentracji w oczekiwaniu, niespokojne siedzenie. podejście psa do nadchodzącego przewodnika. Ocena niedostateczna (maks.6,5pkt): a) pies zmieni pozycję, b) opuści miejsce zostawiania o więcej jak 1 swoją długość po zakończeniu ćw. nr 3 przez drugiego psa. 0pkt - Jeżeli pies oddalił się na odległość większą niż 1 swoją długość przed zakończeniem ćwiczenia nr 3 przez drugiego psa.

11. Pozostawanie w pozycji waruj 10pkt

Komendy: waruj, siad.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę waruj i nie oglądając się odchodzi do przygotowanej kryjówki, w której jest dla psa niewidoczny. Przy zostającym psie nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego po upływie 4 minut przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i na następne polecenie sędziego daje komendę by pies usiadł. Czas liczy się od momentu zniknięcia przewodnika z pola widzenia psa. Ocenę obniżają: Brak koncentracji w oczekiwaniu, niespokojne warowanie, przełożenie się z boku na bok, podejście psa do nadchodzącego przewodnika jak i

zmiana pozycji w trakcie dochodzenia. Ocena niedostateczna (maks. 6,5pkt): a) gdy pies zmieni pozycję; b) opuści miejsce zostawiania o więcej niż 1 swoją długość po zakończeniu ćw. nr 9 przez drugiego psa. 0pkt - Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 1 długość psa przed zakończeniem ćwiczenia nr 9 przez innego psa.